

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 2012

601/2012

Valtioneuvoston asetus

vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta annetun asetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 2012

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
kumotaan vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta annetun asetuksen (210/1997) 21 §, sellaisena kuin se on asetuksessa 527/2007,

muutetaan 1 a §:n 8 ja 9 kohta, 2–5, 5 a ja 6 §, 7 §:n 1 ja 3 momentti sekä 9, 12–14, 14 a, 15, 16, 17 a ja 20 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 a §:n 8 ja 9 kohta sekä 5, 15 ja 20 § asetuksessa 885/2007, 2, 4, 6 ja 14 § asetuksissa 885/2007 ja 659/2009, 3 ja 17 a § asetuksissa 429/2005 ja 885/2007, 5 a § asetuksessa 429/2005, 7 §:n 1 ja 3 momentti asetuksessa 659/2009, 13 ja 14 a § asetuksessa 527/2001 ja 16 § osaksi asetuksessa 527/2001 sekä

lisätään 8 §:ään, sellaisena kuin se on asetuksessa 429/2005, uusi 2 momentti seuraavasti:

1 a §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

8) *vaarallisten aineiden kuljetusonnettomuudella* vaarallisten aineiden kuljetuksen yhteydessä sattuvaa ja siihen liittyvää tapahtumaa, josta aiheutuu henkilön kuolema tai vakava vammautuminen taikka merkittäviä omaisuus- tai ympäristövahinkoja;

9) *vaarallisten aineiden kuljetusvaaratilanteella* vaarallisten aineiden kuljetuksen yhteydessä ilma-aluksessa tai muualla sattuvaa ja kuljetukseen liittyvää muuta tapahtumaa kuin onnettomuutta, kun tapahtumasta aiheutuu henkilön vammautuminen, omaisuus- tai ympäristövahinko, tulipalo, pakkauksen rikkoutuminen, vaarallisen aineen läikkyminen, nesteen tai säteilyn vuoto tai muuta, josta ilmenee, ettei pakkaus ole säily-

nyt ehjänä; vaarallisten aineiden kuljetusvaaratilanteeksi katsotaan myös mikä tahansa vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvä tapahtuma, joka saattaa ilma-aluksen tai siinä olevat henkilöt vakavaan vaaraan;

2 §

Sovellettavat standardit

Vaarallisten aineiden ilmakuljetuksessa ja tilapäisessä säilytyksessä noudatetaan Suomen tekemin varauksin ICAO-TI:tä sellaisena kuin se on hyväksytty sovellettavaksi vuosina 2011 ja 2012 siten kuin siitä tässä asetuksessa säädetään ja Liikenteen turvallisuusvirasto määrää.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tietoja ICAO-TI:stä.

3 §

Vaarallisten aineiden luokitus

Vaaralliset aineet luokitellaan seuraaviin vaarallisuusluokkiin:

Luokka 1	Räjähteet
Luokka 2	Kaasut
Luokka 3	Palavat nesteet
Luokka 4.1	Helposti syttyvät kiinteät aineet, itsereaktiiviset aineet ja epäherkistetyt kiinteät räjähdysaineet
Luokka 4.2	Helposti itsestään syttyvät aineet
Luokka 4.3	Aineet, jotka veden kanssa kosketukseen joutuessaan kehittävät palavia kaasuja
Luokka 5.1	Sytyttävästi vaikuttavat (happavat) aineet
Luokka 5.2	Orgaaniset peroksidit
Luokka 6.1	Myrkylliset aineet
Luokka 6.2	Tartuntavaaralliset aineet
Luokka 7	Radioaktiiviset aineet
Luokka 8	Syövyttävät aineet
Luokka 9	Muut vaaralliset aineet ja esineet

Tarkemmat määräykset vaarallisten aineiden luokituksesta ovat Liikenteen turvallisuusviraston päätöksessä.

Jos ICAO-TI:ssä edellytetään, että toimivaltainen viranomaisluokitelee vaarallisen aineen tai hyväksyy sen luokituksen, radioaktiivisten aineiden osalta tehtävä kuuluu Suomessa Säteilyturvakeskukselle ja muiden aineiden osalta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Viranomaisluokitelee voi vaatia, että aineen lähettäjä esittää tulokset testeistä luokituksen selvittämiseksi.

Jos ICAO-TI:ssä tarkoitettu ulkomainen toimivaltainen viranomaisluokitelee on luokitellut vaa-

rallisen aineen tai hyväksynyt sen luokituksen, luokitusta saa käyttää myös Suomessa.

4 §

Vaaralliset aineet matkatavarana

Matkustaja ja miehistön jäsen eivät saa viedä vaarallisia aineita ilma-alukseen matkatavaroissaan eivätkä muutenkaan mukanaan, ellei Liikenteen turvallisuusvirasto joistakin vaarallisista aineista ICAO-TI:n mukaisesti määrää toisin. Niitä vaarallisia aineita, joita saadaan kuljettaa ilma-aluksessa, mutta joiden kuljetukseen vaaditaan ICAO-TI:n mukaan kuljetuksen suorittajan hyväksyntä, matkustaja tai miehistön jäsen ei kuitenkaan saa viedä ilma-alukseen ennen kuin kuljetuksen suorittaja on hyväksynyt kuljetuksen.

Kuljetuksen suorittajan, lentopaikanpitäjän ja matkan järjestäjän on varmistettava, että matkustajille tiedotetaan ICAO-TI:n kohtien 7;5, 8;1.1.3 ja 8;1.1.4 mukaisesti, millaisten aineiden kuljetus ilma-aluksessa on kielletty.

5 §

Vaaralliset aineet lentorahtina

Vaarallisen aineen ilmakuljetukseen on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä VAK-lain 14 a §:n 2 momentissa tarkoitettu kuljetuksen hyväksyntä tai poikkeuslupa, jos vaarallisen aineen ilmakuljetus on ICAO-TI:n mukaan kielletty ilman hyväksyntää tai poikkeuslupaa. Hyväksyntää ja poikkeuslupaa koskevassa hakemuksessa on esitettävä ainakin seuraavat seikat:

- lähettäjä ja vastaanottajan nimi ja osoite;
- lähtö- ja määrälentopaikka sekä esitys kuljetusajankohdaksi ja reitiksi;
- sytytysperusteella hakija pitää kyseisen aineen ilmakuljetusta välttämättömänä;
- hakijan näkemys siitä, miten ICAO-TI:ssä edellytetty turvallisuustaso saavutetaan;
- hakijan mahdollisesti määrittelemät turvallisuuden tarkkailutoimet;

f) aineen nimi, vaarallisuusluokka ja YK-numero sekä aineeseen liittyvät tekniset tiedot;

g) tiedot pakkauksesta;

h) tieto kuljetettavan aineen määrästä;

i) tiedot tarvittavasta erityiskäsittelystä;

j) erityiset ohjeet toimenpiteistä hätätilanteissa.

Kuljetuksen suorittajan ja maahuolintapalvelujen tarjoajan on varmistettava, että paikoissa, joissa lentorahtia jätetään kuljetettavaksi, tiedotetaan ICAO-TI:n 7;4.7 kohdan mukaisesti vaarallisten aineiden kuljetusta koskevista säännöksistä ja määräyksistä.

5 a §

Radioaktiivisten aineiden ilmakuljetusten hyväksyntä ja ilmoittaminen sekä viranomaisten myöntämät todistukset

ICAO-TI:n kohdassa 5;1.2.1 tarkoitetuissa tapauksissa lähettäjän on haettava hyväksyntä radioaktiivisten aineiden ilmakuljetukseen Säteilyturvakeskukselta ja ilmoitettava radioaktiivisten aineiden ilmakuljetuksista Säteilyturvakeskukselle. ICAO-TI:n kohdassa 5;1.2.2 tarkoitetuissa tapauksissa kuljetukseen vaadittavan todistuksen myöntää Säteilyturvakeskus.

6 §

Lähettäjän velvollisuudet

Ennen kuin lähettäjä jättää vaarallista ainetta kuljetettavaksi lentorahtina, hänen on varmistauduttava, että aineen ilmakuljetus ei ole kielletty ja että kuljetuksen suorittajalle on annettu ICAO-TI:ssä tarkoitetut asiakirjat. Jos lähettäjä kuljetuksen suorittajan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella antaa asiakirjat kuljetuksen suorittajalle sähköisessä muodossa, asiakirjojen allekirjoitukset voivat olla sähköisiä allekirjoituksia tai ne voidaan korvata suuraakkosin kirjoitetuilla allekirjoittamiseen oikeutettujen nimillä. Sähköiset asiakirjat on voitava viivytyksettä tulostaa paperisina ICAO-TI:n kohdan 5;4.1.1 mukaisesti.

Lähettäjän on annettava henkilöstölleen riittävät ohjeet, joita noudattaen henkilöstö

kykenee hoitamaan vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvät tehtävänsä.

Lähettäjän on varmistettava, että pakkaukset soveltuvat niille vaarallisille aineille, joita on tarkoitus kuljettaa. Tieto siitä, miten pakkauksen soveltuvuus on varmistettu, on pyydettyessä toimitettava radioaktiivisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten osalta Säteilyturvakeskukselle ja muiden aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten osalta Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Edellä 1–3 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien lisäksi lähettäjän on noudatettava, mitä hänen velvollisuuksistaan muuten säädetään ja määrätään.

7 §

Kuljetuksen suorittajan ja maahuolintapalvelujen tarjoajan velvollisuudet

VAK-lain 9 §:n 2 momentissa säädetään vaarallisten aineiden ilmakuljetuksessa edellytettävästä luvasta. Lupaa ei kuitenkaan vaadita, jos kyseessä on:

1) ilma-aluksen lennolla käyttämä polttoaine;

2) ilma-aluksen lentokelpoisuutta tai lentotoimintaa koskevien määräysten mukaan ilma-aluksessa kuljetettavaksi määrätty aine;

3) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu, kuljetettavaksi sallittu aine;

4) ICAO-TI:ssä tarkoitettu, matkustajille lennon aikana myytäväksi tarkoitettu aine;

5) ICAO-TI:ssä tarkoitettu, lennon aikana potilaan hoitamiseen tarkoitettu aine;

6) muu ICAO-TI:ssä tarkoitettu vaarallinen aine, joka on jätetty ICAO-TI:n soveltamisalan ulkopuolelle erityisen käyttötarkoituksensa tai luonteensa vuoksi.

Kuljetuksen suorittajan on noudatettava ICAO-TI:n määräyksiä vaarallisten aineiden ilmakuljetuksessa ja tilapäisessä säilytyksessä sekä tiedottamisessa ja ohjeistuksessa henkilöstölleen ja muille. Kuljetuksen suorittajan toimintakäsikirjassa ja muissa soveltuvissa ohjekirjoissa on oltava riittävät ohjeet, joita noudattaen kuljetuksen suorittajan henkilöstö kykenee hoitamaan vaarallisten aineiden kuljetukseen ja tilapäiseen säilytykseen liittyvät tehtävänsä. Kuljetuksen suorittajan on var-

mistettava, että ICAO-TI:n kohdassa 7;6.1 tarkoitetuilla rahti- tai matkustuspalveluja hoitavilla henkilöillä on helposti saatavillaan tehtävään soveltuvat ohjeet sen välttämiseksi, että ilma-alukseen kuormattaisiin rahtina ilmoittamattomia vaarallisia aineita tai että matkustajat veisivät ilma-alukseen sellaisia vaarallisia aineita, joiden kuljettaminen on heiltä kielletty.

8 §

Pakkauksen ja säiliön tekniset vaatimukset

ICAO-TI:n 6;1.1.3 ja 6;6.2.3 kohdissa tarkoitettujen pakkauksen valmistajan ja myöhemmän jälleenmyyjän on annettava tiedot noudatettavista menettelytavoista sekä kuvaus suljinten ja muiden tarvittavien osien tyypeistä ja mitoista, jotta voidaan varmistua siitä, että kuljetukseen tarjottava pakkaus täyttää säädetyt ja määrätty vaatimukset.

9 §

Pakkauksen ja säiliön käyttäminen

Vaarallista ainetta sisältävät sisäpakkaukset on sijoitettava ulkopakkaukseen ja kiinnitettävä siihen tai sulloaineita käyttäen pehmustettava siten, että ne eivät tavanomaisissa kuljetusolosuhteissa rikkoudu, vuoda tai pääse liikkumaan. Sulloaineet, imeytysaineet ja pakkauksen muut osat eivät saa reagoida sisällön kanssa vaaraa aiheuttavalla tavalla.

Jos vaarallisen aineen kuljetukseen käytettyä pakkausta tai säiliötä käytetään uudelleen, on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimiin, jotta uuden sisällön saastuminen estetään. Pakkausta tai säiliötä ei saa käyttää uudelleen, ellei sitä ole tarkastettu ja todettu, että siinä ei ole korroosiota tai muita vaurioita.

12 §

Lisäpäällyys

Kollin saa pakata erilliseen lisäpäällykseen, joka ei kuitenkaan saa olla ristiriidassa kuljetettavan aineen pakkaamista koskevien

säännösten ja määräysten kanssa. Lisäpäällyksessä on oltava määräysten mukaiset kollin merkinnät ja varoituslipukkeet.

13 §

Pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Vaarallisten aineiden kuljetukseen käytetävän pakkauksen ja säiliön hyväksymisestä ja muusta vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta säädetään vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten, säiliöiden ja irtotavarakonttien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1008/2011).

Vaarallisten aineiden kuljetukseen saa käyttää myös ICAO-TI:ssä tarkoitettua ulkomaisen toimivaltaisen viranomaisen tai sen valtuuttaman yhteisön hyväksymää pakkausta tai säiliötä.

14 §

Viranomaiset

Vaarallisten aineiden ilmakuljetusta ja tilapäistä säilytystä valvoo Liikenteen turvallisuusvirasto. Lisäksi vaarallisten aineiden ilmakuljetusta ja tilapäistä säilytystä valvovat tullilaitos, poliisi ja rajavartiolaitos kukin toimialallaan. Sen lisäksi, mitä VAK-lain 6 §:n 2 momentissa säädetään, sotilasviranomaiset valvovat myös muita sotilasilmailuna suoritettavia vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia.

Radioaktiivisten aineiden kuljetukseen ja tilapäiseen säilytykseen liittyvissä asioissa valvontaviranomaisena toimii Säteilyturvakeskus yhteistyössä 1 momentissa mainittujen viranomaisten kanssa.

Jollei VAK-laissa tai sen nojalla toisin säädetä, ICAO-TI:ssä tarkoitettu vaarallisten aineiden ilmakuljetuksessa ja tilapäisessä säilytyksessä toimivaltainen viranomainen on Liikenteen turvallisuusvirasto sekä radioaktiivisten aineiden ilmakuljetuksessa ja tilapäisessä säilytyksessä lisäksi Säteilyturvakeskus.

Euroopan unionin asetuksissa ja Suomea sitovissa kansainvälisissä velvoitteissa tarkoitettuina toimivaltaisina viranomaisina toimivat tässä asetuksessa vastaavaa tehtävää suorittamaan säädetyt viranomaiset.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos voi antaa ICAO-TI:n 2;6.3.3 kohdassa tarkoitettuja biologisia tuotteita koskevia kansallisia vaatimuksia tai rajoituksia.

14 a §

Ilmoitukset pakkauksen tai säiliön hyväksymisestä

Tarkastuslaitoksen on ilmoitettava vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettua pakkauksen tai säiliön tyyppihyväksymisestä taikka muusta vastaavasta vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

15 §

Ilmoitus pakkauksen tai säiliön rikkoutumisesta

Lähtettäjä, kuljetuksen suorittaja ja vastaanottaja ovat velvollisia ilmoittamaan Liikenteen turvallisuusvirastolle tavanomaisissa kuljetusoloissa tapahtuneesta hyväksytyin tai muuten vaatimustenmukaiseksi osoitetun pakkauksen tai säiliön rakenteen rikkoutumisesta. Ilmoitus on lisäksi tehtävä Säteilyturvakeskukselle, jos rikkoutuminen on tapahtunut radioaktiivisten aineiden kuljetuksessa, ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, jos rikkoutuminen on tapahtunut muiden vaarallisten aineiden kuljetuksessa.

16 §

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja Säteilyturvakeskuksen oikeudet ja velvollisuudet

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ja Säteilyturvakeskuksella on tarvittaessa, ja erityisesti, jos pakkaus tai säiliö särkyessään aiheuttaa haittaa tai vaaraa, oikeus suorittaa määräämässään laboratoriossa testejä sen varmistamiseksi, että sarjatuotteena valmistettu pakkaus tai säiliö täyttää kyseiselle pakkaus- tai säiliötyypille asetetut vaatimukset.

Säteilyturvakeskus pitää rekisteriä radioaktiivisten aineiden kuljetukseen tarkoitettua pakkauksista ja säiliöistä, jotka on tyyppihy-

väksytyt tai joiden tyyppin vaatimustenmukaisuus on muuten osoitettu. Pakkauksista ja säiliöistä, jotka on tarkoitettu muiden vaarallisten aineiden kuljetukseen, pitää rekisteriä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

17 a §

Koulutusta koskevat hyväksynnit ja ilmoitukset

VAK-lain 11 a §:ssä tarkoitettua hyväksyntää haetaan kirjallisesti Liikenteen turvallisuusvirastolta hyvissä ajoin ennen koulutuksen aloittamista. Hakemuksessa on annettava seuraavat tiedot:

- 1) koulutuksen antajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) opetushenkilöstöön kuuluvien nimet ja selvitys heidän pätevyydestään;
- 3) koulutuksen kohderyhmät;
- 4) koulutuksen tavoitteet;
- 5) yksityiskohtainen koulutusohjelma, josta ilmenevät opetusaiheet, niille varattu aika ja opetusmenetelmät;
- 6) opetusaineisto tai kuvaus siitä;
- 7) esimerkki kirjallisesta kokeesta.

VAK-lain 11 a §:ssä tarkoitettuun koulutuksesta annettavaan ilmoitukseen sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään hakemuksesta koulutuksen hyväksymiseksi.

Jos koulutusta koskevan hakemuksen hyväksymisen tai ilmoituksen jättämisen jälkeen 1 momentissa tarkoitettut tiedot muuttuvat, muutosten hyväksymistä tulee hakea tai muuttuneista tiedoista tulee ilmoittaa Liikenteen turvallisuusvirastolle viipymättä.

VAK-lain 6 a §:ssä tarkoitettut ulkomaisen viranomaisen tai sen valtuuttaman muun toimielimen antamat koulutuksen hyväksynnit ja todistukset tunnustetaan Suomessa.

20 §

Vaarallisten aineiden ilmakuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen turvaaminen

VAK-lain 11 d §:n 5 momentissa tarkoitettuina turvatoimina voidaan käyttää ICAO-TI:n kohdan 1;5 suositusten mukaisia turvatoimia.

Lentoasemien turvatoimista säädetään yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä ja asetuksen (EY) N:o 2320/2002 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o

300/2008 ja sen nojalla annetuissa komission täytäntöönpanoasetuksissa.

Tämä asetus tulee voimaan 12 päivänä marraskuuta 2012.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 2012

Liikenneministeri *Merja Kyllönen*

Neuvotteleva virkamies Kaisa Männistö